

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/198312,TEKST-AUDIO-Ukryli-osiemnastu-Zydow-szesty-odcinek-cyklu-filmowego-IPN-Nie-tylko.html>
03.05.2024, 04:05

[TEKST + AUDIO] „Ukryli osiemnastu Żydów” - szósty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” dostępny na kanale IPNtv

Data publikacji 01.03.2024

Ośmioosobowa rodzina Franciszka i Stanisławy Andrzejczyków z miejscowości Czyżew - Sutki, pow. Wysokie Mazowieckie w dwóch niewielkich schronach ukrywała osiemnastu Żydów. „Piekliśmy ogromną ilość chleba, a żywność przygotowywaliśmy w ogromnych kotłach”, wspominała po latach jedna z córek małżeństwa. Franciszek Andrzejczyk wraz z ukrywanymi osobami przyłacił to życiem. Na kanale IPNtv jest już dostępny film „Ukryli osiemnastu Żydów” szósty odcinek cyklu IPN „Polacy ratujący Żydów - Nie tylko Ulmowie”.

Ukryli osiemnastu Żydów

18 Jews found shelter there

Źródła do narracji oraz publikacja dotycząca rodziny Andrzejczyków – Magdalena Dzienis-Todorczuk w: *Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej*, t. I, red. M. Grądzka-Rejak, A. Namysło, Warszawa 2019, s. 85.

Film „**Ukryli osiemnastu Żydów**” przedstawia bohaterstwo rodziny Andrzejczyków, która zaryzykowała życie, by ratować swoich żydowskich współobywateli. Jesienią 1942 r., gdy na Białostocczyźnie trwała masowa likwidacja gett, w domu Franciszka Andrzejczyka pojawili się trzej jego dobrzy znajomi: Judel Węgorz, mężczyzna o nazwisku Szczupakiewicz i mężczyzna nazywany Moniek, starali się oni ocalić swoje życie. Poprosili rolnika, by ten zgodził się ukryć w swoim gospodarstwie nie tylko ich ale i innych zbiegów. Franciszek Andrzejczyk udzielił im pomocy. Zgodził się, by w jego domu ukryło się łącznie 18 osób. Dla uciekinierów przygotowano dwa podziemne schrony – jeden w pod domem, a drugi w stojącej blisko niego piwnicy na ziemniaki. 20 marca 1943 r. w gospodarstwie zjawili się niemieccy żandarmi z posterunku w Czyżewie. Gdy rolnik zaprzeczył jakoby ukrywał Żydów, żandarmi rozpoczęli rewizję. W pewnym momencie jeden z nich oddał w kierunku Franciszka serię strzałów z pistoletu maszynowego, pozbawiając go życia. Wszyscy ukrywani Żydzi zostali schwytni i zabici, a bliscy zamordowanego Franciszka dotkliwie

pobici, obrabowano także ich dom z odzieży, obuwia i cennych przedmiotów. Wkrótce potem wdowę i dzieci poinformowano, że ich cały majątek przechodzi na własność niemieckich władz okupacyjnych.

Kolejne odcinki prezentowane będą do końca maja w każdy piątek o godzinie 10.00.

***

Instytut Pamięci Narodowej cyklem filmowym „Nie tylko Ulmowie” oddaje hołd ofiarom Zagłady, a także Polakom, którzy stracili życie, by chronić swoich żydowskich współobywateli w okresie zbrodniczej okupacji niemieckiej na ziemiach polskich. Dobitym przykładem tego okrucieństwa była zbrodnia dokonana przez Niemców na dziewięcioosobowej Rodzinie Ulmów oraz na ośmiu członkach rodzin Goldmanów, Grünfeldów i Didnerów. 24 marca br. przypada 80 rocznica tej niemieckiej zbrodni.

Naukowcy oceniają, że Niemcy w czasie II wojnie światowej zamordowali za pomoc Żydom około tysiąca Polaków. Dzięki heroicznej działalności wielu mieszkańców Polski udało się uratować kilkadziesiąt tysięcy polskich obywateli pochodzenia żydowskiego.

***

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy – Dyrektor Biura:

dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[Szósty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ukryli osiemnastu Żydów”. \(ENG\) \(mp3, 5.48 MB\) 01.03.2024 09:00](#)

[Szósty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ukryli osiemnastu Żydów”. \(ENG\) \(wav, 40.21 MB\) 01.03.2024 09:00](#)

[dr hab. Sebastian Piątkowski - szósty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ukryli osiemnastu Żydów”. \(PL\) \(mp3, 10.94 MB\) 01.03.2024 09:00](#)

[dr hab. Sebastian Piątkowski - szósty odcinek cyklu filmowego IPN „Nie tylko Ulmowie” pt. „Ukryli osiemnastu Żydów”. \(PL\) \(wav, 97.39 MB\) 01.03.2024 09:00](#)